

Rozsnyay Mátyás, a nagymester

Sokan tudják, hogy a sakkban kiváló eredményeket elérő, megfelelő számú Élő-ponttal rendelkező versenyzők nagymesteri címet kapnak. Kevesebben hallottak azonban arról, hogy a sakkbabok hazai keresztapja egy XIX. századi magyar gyógyszerész, Rozsnyai (később Rozsnyay) Mátyás volt. A figurák, melyeket addig számtalan névvel illettek – például „pór”, „torony” stb. –, tőle kapták ma is használatos neveiket. 1859-ben jelent meg A sakkjáték elemei című könyve, melyet az első magyar sakk-könyvek egyikeként tartunk számon.

Rozsnyay Mátyás azonban nem csupán remek sakkozó, hanem nagyszerű, örökké kíváncsi kutató is volt. A vegyészet iránti szenvedélye akkor bontakozott ki igazán, mikor szülővárosából, a kiskunsági Szabadszállásról Aradra költözött – itt nyitotta meg Szentháromság-hoz nevű gyógyszerétárát, melynek laboratóriumában igen szívesen időzött. Első komoly eredménye a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók pályázatára végzett kutatása volt, melynek során kidolgozta a kinin íztelenné tételének módját, ezáltal megoldotta, hogy a gyógyszer gyerekek számára is bevehetővé váljon. A csokoládébevonatú „íztelen kinin”, vagy más néven az „aradi csodagyógyszer” világsiker lett, és minden kontinensen forgalomba került. Rozsnyay nem titkosította találmányát, hanem a „közegészség javára” ajánlotta fel.

Abban az időben nem lehetett elfogadható minőségű magyar tintát kapni; Ausztriából importálták a szükséges mennyiséget. Rozsnyay elemezte a Korona tinta összetételét, majd kutatásai során sikerült jó minőségű, laboratóriumban előállítható tintát készítenie – ezzel különböző kiállításokon is sikert aratott. Találmányát továbbfejlesztve feltalálta az üvegedények díszítésére is alkalmas, úgynevezett üvegedző tintát, amire szabadalmat ka-

pott, és az egész Monarchiában kizárólagos gyártójává vált. Patikájában az akkori igényekhez igazodva saját fejlesztésű szobaparkettmáz, peccsétisztító szer, fémtisztító kenőcs is kapható volt. Rozsnyay még gyógycukorkáiról és gyógyborairól is híressé vált – ez utóbbihoz a szőlőt saját, aradkövi birtokán termelte. Újdonságokra való fogékonyságát jól jelzi, hogy Aradon elsőként vezettette be házába a telefont.

A művészet sem maradt ki a család életéből: testvére, Rozsnyai Kálmán a kor ünnepeit színesítője, Petőfi egykori szerelmét, Prielle Kornéliát vette feleségül.

E nagyszerű és végtelenül kreatív gyógyszerész szellemiségének megőrzésére a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság minden év májusában megrendezi a 35 év alatti, patikában dolgozó fiatal gyógyszerészek számára a Rozsnyay Mátyás Emlékversenyt. Az idei, 43. alkalomnak Budapest ad otthont, a Budai Sport Szállodában, 2008. május 15–17. között.

A rendezvényről az érdeklődők a www.mgyt.hu/honlapon is olvashatnak.

Rozsnyayval szólva: lássuk, ki lesz a leg-huszárosabb!

Dinya Mariann

Semmelweis Egyetem Gyógyszerészeti Intézet

